

місцевих органів влади з підприємницькими структурами в здійсненні стратегії економічного розвитку регіону. Деякі організації можуть бути неформальними або створеними для розроблення планів розвитку чи власне стратегії, інші – більш формалізованими та зосередженими на виконанні, вони можуть бути частиною апарату органів влади або самостійними агентствами, вузько зорієнтованими на особливі функції і види діяльності з економічного розвитку або різнобічними, що поєднують багато видів діяльності. Основна вимога – вони повинні бути максимально адаптовані для роботи в існуючому економічному середовищі та вести активний діалог з усіма суспільними силами.

Отже, враховуючи викладене вище, можна стверджувати про широкий перелік способів, методів і напрямків залучення підприємницьких структур до вирішення проблем економічного розвитку адміністративного району. Власне результативність такої взаємодії і буде проявлятися у вирішенні нагальних питань у сфері промислового, сільськогосподарського виробництва, транспорту, газифікації та подолання проблеми безробіття. Лише використання усієї сукупності запропонованих нами методів співпраці бізнесу і влади по пріоритетним для регіону напрямкам, може наблизити проаналізовані нами вище показники його розвитку до максимальних результатів.

Мисько Тетяна

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри
фінансів ім. С.І. Юрія Круп'як І.Й.)

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

Трансформаційні процеси в економіці України характеризуються значним зростанням боргового навантаження. Базовими причинами такого явища є: необхідність нарощення валютних резервів, які вичерпались валютними інтервенціями НБУ; залежність національної економіки від імпорту енергоносіїв; технічна відсталість значної частини сфер національної економіки; анексія Криму та військовий конфлікт на сході України; використання державних запозичень для покриття дефіциту державного бюджету, зумовленого збільшенням видатків на оборону та обслуговування державного боргу; необхідність державної підтримки підприємств та банків. При цьому збільшення вартості позичкових ресурсів обмежує можливості внутрішнього нагромадження капіталу й скорочує потенціал підприємницького

сектору, а вилучення іноземної валюти для виконання зовнішньоборгових зобов'язань формує негативне сальдо платіжного балансу та є фактором девальвації національної валюти [2]. Відтак актуальним є удосконалення механізму управління боргом для запобігання негативних макроекономічних тенденцій.

Оптимізація управління державним боргом передбачає: посилення прозорості державних фінансів за рахунок введення паралельного обліку операцій та боргових зобов'язань установ; запровадження в бюджетній сфері середньострокового бюджетного планування; вдосконалення процедур надання державних гарантій шляхом встановлення верхньої межі відповідальності Уряду при настанні гарантійного випадку та кількісних обмежень їх обсягу; підвищення рівня координації у сфері боргової безпеки.

Для ефективного управління державним боргом необхідним є: раціональне використання позикових коштів; зменшення частки заборгованості, номінованої в іноземній валюті; стимулювання попиту на державні цінні папери на внутрішньому ринку; скорочення питомої ваги заборгованості, необхідної для погашення у короткостроковому періоді; обмеження залучення кредитів міжнародних організацій економічного розвитку, що супроводжуються додатковими умовами; використання гнучких методів контролю відтоку капіталу за кордон, тарифного регулювання імпорту з метою зміцнення ресурсної бази обслуговування зовнішніх державних запозичень.

В умовах фінансової нестабільності держави проведення змін у борговій сфері має здійснюватися з урахуванням вибору найбільш дієвої моделі боргової політики та ґрунтуватись на продовженні економічних реформ. Відтак, пріоритетними напрямками удосконалення механізму управління державним боргом є: формування та імплементація середньострокової, ризик орієнтованої стратегії управління державним боргом; підвищення ефективності боргової політики України шляхом вдосконалення інституційної складової, посилення регулювання державного боргу в частині оптимізації співвідношення обсягів, структури, вартості та джерел його погашення, здійснення запозичень на основі оптимізації умов залучення коштів; забезпечення переходу до політики децентралізації залучення боргових коштів на внутрішньому ринку з розширенням прав місцевих органів влади; удосконалення боргової політики щодо надання державних гарантій шляхом зменшення видатків бюджету на покриття страхових гарантійних випадків, надання пріоритетності гарантування державою проектам розвитку, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями.

Удосконалення механізму управління державним боргом сприятиме

стабільності валютного курсу та фондового ринку, своєчасній сплаті основної суми боргу та її обслуговування, цільовому використанню позикових коштів, забезпеченню фінансової рівноваги в країні через оптимальне співвідношення внутрішніх та зовнішніх запозичень, економії бюджетних коштів, інвестиційній активності, економічному зростанню.

Таким чином, ефективна система управління державним боргом має передбачати використання запозичень для цілей розвитку, діагностику структури боргу та орієнтацію на внутрішній ринок. При цьому формування цілісної системи законодавчого забезпечення регулювання витрат з обслуговування та погашення боргу, вдосконалення управління ризиками дозволять державі належно виконувати свої боргові зобов'язання.

Використані джерела

1. Колосова В. Кредити міжнародних фінансових інституцій у системі бюджетного планування. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2014. № 4. С. 106-118.

2. Круп'як І. Факторна оцінка зовнішньоборгових зобов'язань держави в умовах трансформації сучасних економічних процесів. Економіка та суспільство. 2018. Випуск 17. URL: www.economyandsociety.in.ua

3. Підлісна О.А., Кибал Р.В. Державний борг України: причини виникнення, засоби регулювання та шляхи зменшення. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2015. № 16. С. 59-62. URL: <http://fp.cibs.ck.ua/files/1302/13fivszz.pdf>

Михайлів Микола

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу Попович Т.М.)

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Економічний розвиток громади в значній мірі залежить від сукупності наявних та залучених в процес виробництва інтелектуальних, людських, інституційних, інфраструктурних, енергетичних, фізичних та природних ресурсів місцевості. Особливе місце в забезпеченні такого розвитку займає фінансова та інституційна спроможність органу місцевого самоврядування створювати відповідні умови для розвитку, формувати сприятливе бізнес-середовище, розробляти та впроваджувати розвиткові проекти та інвестиційні пропозиції, ефективно використовувати наявні власні ресурси, (майно, землю, природні та трудові ресурси), розвивати та підтримувати підприємницький потенціал, розвивати та посилювати конкурентні переваги громади. В цьому